

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 19.8.2013: OKM/47/040/2012

Lausunto korkeakoulutettujen uutta erikoistumiskoulutuksen konkaisuutta valmistelevalle työryhmän muistiosta

Savonia ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta laatia lausunto korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutusta valmistelevalle työryhmän muistiosta. Ohessa Savonian tiivistetyt kannanotot.

1. Erikoistumiskoulutuksen taso tulee määritellä tutkintojen kansallisessa viitekehysessä ja sitä seuraavassa laajemmassa osaamisen kansallisessa viitekehysessä. Laajuuden tulee olla vähintään 30 op.
2. Erikoistumiskoulutuksen rahoituksen tulee perustua monikanavaiseen malliin.
3. Erikoistumiskoulutusten ohjauksessa ei tule luoda uusia organisaatorakenteita, vaan tukea korkeakoulujen verkostoyhteistyömallia ja yli korkeakoulusektoreiden tapahtuvaa toimintaa. Savonia pitää tärkeänä, ettei synnytetä liian jäykkää, keskitettyä ja korkeakoulujen toiminnasta erillistä ohjausorganisaatiota erikoistumiskoulutuksia varten.
4. Erikoistumiskoulutusten kehittämiseksi ammattikorkeakoulujen keskinäisen yhteistyön vahvistamista tulee tukea määrääjän, esimerkiksi vuosina 2014–2016. Tässä yhteydessä voidaan hahmottaa sopimus- ja järjestämismenettelyt korkeakoulujen kokeilujen ja pilottien, niiden arviointi- ja seurantatutkimusten sekä työelämä- ja OKM- yhteistyön avulla. Savonian on kiinnostunut olemaan mukana piloteissa tai toteuttamaan kokeiluhankkeen tai -hankkeita. Tämä voidaan tehdä yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Erikoistumiskoulutuksen tavoitteet yksilön, korkeakoulujen koulutusjärjestelmän ja työelämän näkökulmasta

Työryhmän esitys korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksista selkiyttää erikoistumiskoulutuksen järjestämistä ja käytännön toteutusta.

Esitys korostaa korkeakoulutuksen entistä vahvempaa kytkeytymistä työelämään sekä joustavia koulutusrakenteita. Tämä on kannatettava lähtökohta, joka vahvistaa koulutuksen vaikuttavuutta. Erikoistumiskoulutusten rakentuminen työelämä-lähtöisyydelle, korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämisosaamiselle sekä painoaloille tukee koulutusten laatua.

Osaamisen uudistaminen ja työelämän tarpeista lähtevät joustavat koulutusmallit edellyttävät korkeakoulujen nykyisten koulutusrakenteiden tarkastelua ja arviointia. Elinikäisen oppimisen tarpeet sekä korkeakoulujen nykyiset koulutusmallit ja tarjonta eivät välttämättä aina kohtaa silloin, kun jo korkeakoulututkinnon suorittaneet haluavat päivittää tai uudistaa osaamistaan joustavasti. Useilla aloilla (mm. tekniikan ala/ terveysala) tutkinnon jälkeisen laajentavan tai syventävän koulutuksen tarjonta on vähäistä.

Yhtä lailla korkeakouluilla ei ole tätä nykyä riittäviä kannusteita kehittää tutkinnon jälkeistä uudistavaa koulutustarjontaa, mm. rahoituspohjan näkökulmasta. Työelämän ja yhteiskunnan muutokset aiheuttavat jatkuvaa osaamisen kehittämisen tarvetta. Tähän tarpeeseen korkeakoulujen olisi voitava vastata joustavasti tutkinnon osia, erikoistumiskoulutuksia ja joustavia opintopolkuja tarjoamalla. Nykyinen tutkintokoulutusta ja tutkintojen suorittamista korostava ohjaus ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli ei tue tätä tavoitetta.

Erikoistumiskoulutuksista sopiminen ja säädöspohjaa on kuvattu työryhmän esityksessä. Ammattikorkeakoulujen uudet toimiluvut ja siihen liittyvät koulutusvastuut mahdollistavat koulutustarjonnan entistä joustavamman ja autonomisen suuntaamisen.

Erikoistumiskoulutuksista sopiminen ja niiden järjestäminen

Savonia pitää tärkeänä, että erikoistumiskoulutuksille luodaan selkeät säädökselliset puitteet, joissa myös ammattikorkeakoulujen autonomia ja keskeinen yhteistyö lisääntyy. Esityksestä ei kuitenkaan ilmene keiden kaikkien kanssa korkeakoulut jatkossa sopivat erikoistumiskoulutuksista, kun julkista rahoitusta ohjataan monista eri kanavista. Myös erikoistumiskoulutusten rekisterin ylläpitäminen ja siitä tiedottaminen on tärkeä, jotta erikoistumiskoulutukset löytävät aidosti paikkansa.

Erikoistumiskoulutusten ohjauksessa ei tule luoda uusia organisaatorakenteita, vaan tukea johdettua verkosto-yhteistyömallia. Savonia pitää tärkeänä, ettei synnytetä liian jäykkää, keskitettyä ja korkeakoulujen toiminnasta erillistä ohjausorganisaatiota erikoistumiskoulutuksia varten.

Kannattavaa on, että opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa korkeakouluille projekti-muotoista kehittämisraha (6 milj. euroa), jolla uutta koulutusmallia voidaan kehittää vuosien 2014–2015 aikana. Se antaa myös pohjaa tarvittaville rahoitusmallin mahdollisille muutoksille vuonna 2017.

Erikoistumiskoulutusten kehittämiseksi ammattikorkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä tulee tukea määrääjän. Tässä yhteydessä voidaan hahmottaa sopimus- ja järjestämismenettelyt korkeakoulujen kokeilujen ja pilottien, niiden arviointi- ja seurantatutkimusten sekä työelämä- ja OKM:n yhteistyön avulla. Savonia on kiinnostunut olemaan mukana piloteissa tai toteuttamaan kokeiluhankkeita. Tämä voidaan tehdä yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa..

Työryhmän esityksestä ei ilmene, miten sopimuksiin perustuvat erikoistumiskoulutukset suhteutuvat koulutusvientiin ja tutkinnon osien/osaamisen vientiin tulevaisuudessa. Uudistuksen astuessa voimaan 1.1.2015 on hyvä, että myös koulutusviennin lainsäädännölliset esteet on poistettu, jotta korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksia voidaan toteuttaa myös vientikoulutuksena.

Erikoistumiskoulutuksen tehtävät, tavoitteet ja asema

Ennakoiva ote erikoistumiskoulutuksen kehittämisessä onkin keskeistä. Tämän vuoksi voi olla, että erikoistumiskoulutukset etsiytyvät alueille, jotka eivät välttämättä ole toteutushetkellä korkeakoulun painoalan piirissä vaan ennakoivat toimintaympäristön ja korkeakoulun strategisten valintojen muutosta. Liian tarkat rajaukset eivät ole tarpeen.

Erikoistumiskoulutusten laajuus ja taso

Esityksessä määritellään erikoistumiskoulutusten vähimmäislaajuudeksi 30 opintopistettä. Vähimmäislaajuuden määrittely on tarpeen.

Erikoistumiskoulutuksen moduulirakenne joustavoittaa opintojen suorittamista. Työryhmän esitys opiskelijan mahdollisuudesta koota moduuleista haluamansa kokonaisuus on jossain määrin ristiriitainen esityksessä aiemmin esitettyihin vaatimuksiin koulutuksen laajuudesta, tavoitteista ja yhteistyöstä työ- ja elinkeinoelämän sekä muiden korkeakoulujen kanssa. Eri erikoistumiskoulutuksissa voinee olla osin yhteisiä moduuleja, mutta erikoistumiskoulutusten nimi, laajuus ja tavoitteet on sovittu yhteisesti. Savonia kannattaa sitä, että erikoistumiskoulutus sijoittuisi pääsääntöisesti viitekehyksessä samalle tasolle kuin mikä on sen kohderyhmän tutkintojen pääasiallinen taso. Tämä olisi loogisesti korkeakoulujen autonomiaan kuuluvan päätöksenteon asia.

Uudistuksen selkeyttämiseksi on syytä päivitettävää myös kansallinen tutkintojen viitekehys, jotta koulutusjärjestelmän kokonaisuus on selkeä työmarkkinoilla, kansainvälisissä yhteyksissä sekä korkeakouluille että opiskelijoille. Tämä on keskeinen asia korkeakouluopiskelijoiden ohjauksessa ja osaamisen tunnistamisessa. Erityisesti ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja erikoistumiskoulutusten suhde on kuvattava kansallisessa tutkintojen viitekehyksessä. Erikoistumiskoulutukset olisivat esityksen mukaan tulossa viitekehukseen vasta sen toisessa, laajennetussa osaamisen viitekehysten vaiheessa. On tarpeen vauhdittaa viitekehysten ensimmäisen säädösvaiheen loppuunsaattamista.

Erikoistumiskoulutuksen kohderyhmät ja opiskelijan asema

Erikoistumiskoulutusten kohderyhmien ja opiskelijoiden tavoittamiseksi tarvitaan myös laajaa koulutuksen tunnetuksi tekemistä ja markkinointia niin potentiaalisille opiskelijoille kuin työnantajillekin.

Erikoistumiskoulutusten toteutus ja rakenne

Työelämän osallistuminen koulutuksen suunnitteluun on kannatettavaa ja siitä on kokemuksia mm. oppisopimustyyppisessä korkeakoulutuksessa ja AHOT-toiminnassa. Työelämän tarpeet huomioiva erikoistumiskoulutus on hyvä lähtökoh-
ta. Se antaa ammattikorkeakouluille autonomian mukaisesti joustavan mahdolli-
suuden järjestää kysyntään perustuvaa koulutusta ja ennakoida uusia osaamistar-
peita.

Koulutuksen järjestäminen on syytä mahdollistaa etenkin korkeakouluverkostoissa, myös sektorien välillä (esim. monialaiset erikoistumiskoulutukset). Tämä antaa mahdollisuuden korkeakouluille keskittyä vahvaan osaamiseen ja järjestää koulu-
tusta omien koulutusvastuiden ja painoalojen puitteissa. Esityksessä käsitellään AMK ja yliopiston tuottamat erik. koulutukset täysin erillisinä. Tarvetta voisi olla yh-
distää yliopiston ja ammattikorkeakoulujen osaamista erikoistumiskoulutuksissa ja saada näin laajempaa osaamista työelämän kehittämiseen

Erikoistumiskoulutuksen modulaarinen rakenne on hyvä asia. Erikoistumiskoulu-
tusten toteuttaminen tiiviissä työelämäkontekstissa ja koulutuksen modulaarisuus edellyttävät opiskelijoiden ohjauksen tehostamista. On tärkeää, että ohjaus ja eri-
tyisesti verkko-ohjaus huomioidaan riittävän vahvasti erikoistumiskoulutusten pilo-
toinneissa ja koulutusmallin edelleen kehittämisessä. Ohjauksen vahvistaminen edellyttäneen korkeakoulujen opetushenkilöstön ohjausosaamisen vahvistamista uudessa aikuiskoulutusrakenteessa. Savonia on kiinnostunut tätä kehittämään yh-
teistyössä kumppaniensa kanssa.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen erikoistumiskoulutuksessa

Savonia korostaa monilähteisen rahoitusmallin rakentamista, aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen järjestelmällistä kytkentää erikoistu-
miskoulutuksiin sekä osaamisen kehittämisen näkökulmaa työelämän henkilöstön kehittämisen välineenä sekä koulutuksen saavutettavuuden parantamista.

Erikoistumiskoulutuksen laadunvarmistus

Esitys siitä, että erikoistumiskoulutus perustuu työelämän ja työelämässä toimivien asiantuntijoiden ja sellaiseksi tähtäävien tarpeisiin on todella tärkeä koulutuksen laadun kannalta. Mielestämme erikoistumiskoulutukset ovat osana korkeakoulun laadunvarmistusta ja siten niihin ei edellytetä erillistä akkreditointia.

Erikoistumiskoulutuksen rahoittaminen

Kannatamme mallissa esitettyä korkeakoulujen autonomiaa koulutuksen hinnoitte-
lussa. Erikoistumiskoulutukseen ohjataan julkista rahoitusta valtion eri hallinnon alojen kautta sekä mm. rakennerahastorahoituksen kautta. Rahoitusväylien moni-
kanavaisuus sekä valtion eri hallinnonalojen välinen yhteistyö on keskeistä. Savo-
nia kannattaa toimintamallina ns. monikanavaista rahoitusmallia, joka laajentaa

ammattikorkeakoulujen rahoitus pohjaa sekä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa ja korkeakoulujen kesken. Rahoitusmallin toimivuutta tulee kokeilla erilaisilla piloteilla, joita Savonia on kumppaniensa kanssa valmis toteuttamaan.

Kehittämisvaiheen vankka rahoitus on tärkeää, jotta kehittäjäkorkeakoulujen kustannukset tulevat katetuiksi ja kokeiluvaiheeseen osallistumattomat korkeakoulut voivat korvauksetta liittyä kehitettyihin erikoistumiskoulutusten malleihin.

Työelämän roolin vahvistaminen erikoistumiskoulutusten suunnittelussa ja toteuttamisessa edellyttää korkeakouluilta systemaattisen toimintamallia, joka kannustaa työelämän sitoutumaan ja rahoittamaan koulutusta. Koulutuksen ja työelämän vahvempi nivominen, myös koulutuksen rahoitus pohjassa, edellyttää myös yhteiskunnalta palveluiden ja koulutuksen rahoituskanavien uudelleen arviointia.

Erikoistumiskoulutusten rahoitus tapauksissa, joissa opiskelija on työtön työnhakija, tulee erikseen ja selkeästi määritellä. Raportissa kuvataan, ettei erikoistumiskoulutus tule kilpailemaan avoimilla koulutusmarkkinoilla. Kuitenkin odotetaan vahvaa rahoituspanosta työelämältä ja opiskelijoilta itseltään – eikö silloin kilpailla avoimilla markkinoilla ainakin asiakkaan näkökulmasta. Rahoituksen määrittelyssä tämä asia on tarkemmin määriteltävä.

Erikoistumiskoulutusten käytännön toteuttamiseen liittyy myös haasteita. Koulutuksen osittainen tai täysimääräinen maksullisuus ohjaa koulutuksen kysyntää ja toteutumista. Kun ensisijaisia rahoittajia ovat työelämä ja koulutukseen osallistuvat henkilöt itse, arvioitavaksi jää tarvitaanko myös opetus- ja kulttuuriministeriön ohjausta yhteiskunnallisesti tärkeiden osaamisalueiden koulutustarpeiden täyttämiseksi.

Esimerkiksi työelämän edustajat Pohjois-Savossa eivät ole tällä hetkellä valmiita maksamaan ensihoidon erikoistumisopintojen osalta kustannuksista. Kyseiset erikoistumisopinnot perustuvat Terveystieteiden tutkimuskeskukseen (2010) ja Asetukseen ensihoidon palvelusta (2011). Tämän mukaan ainakin toisen ensihoitajan on oltava ensihoitaja AMK taikka terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu laillistettu sairaanhoitaja, joka on suorittanut hoitotason ensihoitoon suuntaavan vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden yhteistyössä sellaisen ammattikorkeakoulun kanssa, jossa on opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti ensihoidon koulutusohjelma. Näin ollen on jatkuva tarve täydennyskouluttaa sairaanhoitajan AMK-tutkinnon omaavia ensihoidossa työskenteleviä henkilöitä päteviksi työskentelemään hoitotason ensihoidossa.

Kuopiossa 26.9.2013

Vs. rehtori

Mervi Vidgrén

